

Razvoj zamki za prikupljanje uzoraka dlaka risa (*Lynx lynx*)

M. Sindičić¹, D. Huber¹, J. Kusak¹, T. Gomerčić¹,
V. Slijepčević¹, T. Skrbinšek², H. Potočnik²

¹Zavod za biologiju, Veterinarski fakultet, Sveučilište u Zagrebu,
Heinzelova 55, 10 000 Zagreb, Hrvatska

²Katedra za ekologiju i zaštitu okoliša, Odjel za biologiju, Biotehnološki fakultet
Sveučilišta u Ljubljani, Večna pot 111, 1000 Ljubljana, Slovenija

Sažetak

Euroazijski ris (*Lynx lynx*), zbog povučenog načina života i velikog teritorija kojim se kreće, spada u vrste koje je teško pratiti i promatrati u prirodi. U Hrvatskoj istraživanja još više otežava i niska brojnost populacije (40 - 60 jedinki). Istraživanja prisutnosti baziraju su se na praćenju tragova u snijegu, što je otežano zbog nestalnosti snježnog pokrivača na području rasprostranjena risa u Hrvatskoj. Cilj je bio razviti metodu kojom će se pratiti prisutnost risa na područjima bez snijega, a ujedno će služiti i kao izvor genetskog materijala. Naime zbog specifičnog ponašanja i niske brojnosti risova u Hrvatskoj, uzorci za genetske analize teško su dostupni. Moguće je prikupiti tek nekoliko uzoraka tkiva koje potječe od stradalih ili životinja uhvaćenih u zamke s ciljem praćenja putem radiotelemetrijskih ogrlica. Izmet, najčešće korišteni izvor genetskog materijala pri istraživanju velikih zvijeri, kod risa je nedostupan budući da ris kao i sve mačke zakapa izmet. Stoga kao izvor neinvazivnih uzoraka genetskog materijala živih životinja preostaju dlake. Većina predstavnika porodice mačaka na miris određenih eteričnih ulja reagira trljanjem. Tu smo činjenicu iskoristili za izradu zamki za prikupljanje uzoraka dlake risa. Zamke su izrađene od jelovih stupića, dimenzija 5 x 3 x 110 cm. Na svakog je postavljeno 40 cm bodljikave žice i dva komada čičak trake, dimenzija 3 x 25 cm. Mirisni mamac sastavljen je od mješavine vazelina te eteričnog ulja biljke *Nepeta cataria* (kod nas poznata kao mačja trava ili mačja metvica). Glavna kemijska supstanca eteričnog ulja je nepetalacton, koji na mačke djeluje kao afrodizijak te izaziva psiho - seksualni efekt trljanja. Pri tome uzorak dlake biva uhvaćen žicom ili čičak trakom. Nakon testiranja u Ljubljanskom Zoološkom vrtu, ukupno 127 zamki je postavljeno u dvije linije, međusobne udaljenosti 400 - 500 m, pokrivajući oko 60 kilometra šumskih cesta Gorskog kotara. Postavljene su na mjestima koje risovi koriste za markiranje terena (izbočene stijene, grmlje, drveće, napuštene šumske kuće) i na putovima za koje je poznato da ih risovi koriste (podaci dobiveni telemetrijskim praćenjima i od lovočuvara). Zamke se obilaze jednom tjedno, a mamci se obnavljaju mjesečnim ritmom.

Ključne riječi: euroazijski ris, *Lynx lynx*, zamke za prikupljanje dlake, genetska istraživanja

*Kontakt autor:

Magda Sindičić, dr. vet. med., e-mail: magdasin@vef.hr

VETERINARSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

ORGANIZACIJSKI ODBOR

*Predsjednik - Dean Konjević
Dopredsjednica - Željka Cvrtila*

Članovi:

*Marija Lipar, Nino Mačešić, Nadica Malter-Strmečki,
Tomislav Mašek, Vesna Matijatko, Krešimir Severin,
Ivana Stolić, Igor Štoković*

ZNANSTVENI ODBOR

*Josip Madić, Ivica Valpotić, Ljiljana Bedrica, Suzana Milinković-Tur,
Dražen Matičić, Alen Slavica, Iva Getz*

Izdavač: Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Tisak: Novel centar, d.o.o.

Realizacija: Zadružna štampa d.d.

Urednici: Željka Cvrtila i Dean Konjević

Oblikovanje omota: Krešimir Severin

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 648246.

Sažetci tiskani u zborniku nisu recenzirani ni lektorirani